

Euskal Herriaren unibertsital egoera

1. — Lau unibertsital barruti

Euskal Herria lau unibertsital barrutitan banaturik dago: Araba eta Gipuzkoa, Valladolid-ko unibertsital barrutiaren barruan daude; Nafarroa, Zaragozako unibertsital barrutiaren barruan; Iparraldeko hiru Probintziak, Bordaleko unibertsital barrutian; eta Lejoako Unibertsitateak bere unibertsital autonomia du.

— *Euskal Herriak ez du inolako unibertsital eta bezkuntz politikaren batasunik.*

— *Euskal Herriko unibertsital politika eta programaketarik handiena kanpotik zuzentzen dute.*

2. — Hiru Unibertsitate, zenbait Fakultate, eta beste

Hiru Unibertsitate daude Euskal Herrian: *Lejoako Unibertsitate ofiziala* (Hiru Fakultate, Eskola Tekniko Goiko bat eta lau Unibertsital Eskola); *Deustuko Jesuiten Unibertsitatea* (Bost Fakultate, hiru Institutu eta bost Eskola berezi); Filologiaren eta Historiaren sailak Donostiako EUTGn ere baditu; *OPUSen Universidad de Na-*

varra delakoa (Bederatzi Fakultate eta hainbat Institutu eta Eskola Tekniko Goiko: Donostian dauka finkatuta Zientzi Fakultate bat eta Industrial Injinaritzaren Eskola Tekniko Goiko bat).

Hauetaz aparte, Valladolid-ko Unibertsitateak hiru Fakultate ditu Donostian finkaturik: Zuzena, Kimik Zientziak eta Ekonomi Zientziak; eta Unibertsital Kolegio bat Gasteizen. Zaragozako Unibertsitateak bi Unibertsital Eskola ditu Iruñen. Bordaleko Unibertsitateak Zuzenaren Fakultate bat du Baionan. Hauetaz gainera, Teologi Fakultate bat dago, Burgosen eta Gasteizen artean banatua: Facultad de Teología del Norte.

- *Unibertsitate ofizialaren aldean, indar haundia du Unibertsitate pribatuak Euskal Herrian: Espainiako Estatu osoan dauden lau Unibertsitate pribatutatik bi Euskal Herrian finkaturik.*
- *Unibertsitate ofizialen hutsunea, nolabait —oso nolabait bakarrik— «Universidad a distancia» delakoaz bete nahi izan da nonbait: Horietako hiru Zentru daude Euskal Herrian: Gasteizen, Iruñen eta Bergaran.*

3. — Hainbat hutsune eta gehiegikeria batzu

Unibertsital Barruti bat bakarrik ezean, eta hainbat zuzendaritzaren artean, eta Unibertsitate ofizial eta pribatuen koordinaketarik ezean, sakabanatze ikaragarria dago, alde batetik; hutsune handiak, bestetik, eta gehiegikeria batzu ere bai.

- *Alor batzutan Fakultate gehiegi dago: Euskal Herrian Zuzenaren lau Fakultate daude (Baionan, Donostian, Iruñen eta Deustun); hiru Teologiaren Fakultate (Gasteizen, Deustun eta Iruñen).*
- *Fakultate asko falta dira, batez ere Unibertsitate ofizialari begiratzen badiogu eta euskal unibertsital Barruti osotu bati begiratzen badiogu. Bereziki, hutsune handia dago «Filosofía y Letras» deitzen den Fakultatean, Valladolid-ek Gasteizen duen unibertsital Kolegioaz aparte ez bait dago ezer Unibertsitate ofizialetan.*
- *Orokorki harturik, giza jakintzak (Herri baten kultur bizizan hain garrantzizkoak direnak) Euskal Herriko irakaskuntza ofizialetik kanpo daude.*

4 — Euskal Irakasleen eta ikasleen arazo handi bat

Euskal Herriko Unibertsital egoera honegatik, euskal ikasle asko eta hainbat irakasle Euskal Herritik kanpora dabiltza, nahiz eta horien gogoia hemen ikastekoa eta irakastekoa izan. Euskal gaietan berezituak diren zenbait irakasle, beren gaiak kanpoan irakasten ari dira, gogoz hemen irakatsiko luketelarik, baldintzak bestelakoak balira: Mitxelena, Haritchelar, Monreal, etab.

- *Ikasleek, beren herritik kanpo eta sarritan urruli joan behar dute, beren herriko ingurunetik aparte bizi eta dirutan gastu handiagoak egin beharrean.*
- *Gure jakintsu asko beste herritarako ari dira lanean, Euskal Herriak horien premia handia izan arren.*

5. — Euskal Kultur gaiak, bazterreko gaiak

Euskal Herriko Unibertsitateetan, euskal kultur gaiak ia baztertuta eta ahantzita daude, edo, bestela, «hirugarren edo laugarren» mailako gai bezala ematen dira. Iruñen badago «Lengua y Cultura Hispánicas» deituriko Institutu bat, baina ez dago euskal Kulturaren eta Hizkuntzaren Instituturik, J. M. Barandiaranek Etnologiaz ematen dituen eskoletaz aparte. Deustun, Unibertsitateetik aparte bezala, «Departamento de Estudios Vizcaínos» delakoa ihardun da orain arte. Aurtendik hasirik bakarrik, Unibertsitateak berak jarri du Euskal Filologiaren sail bat Deustun bertan eta Donostian.

- *Euskal kultura partikularra baztertua eta zokoratua egon da eta dago Euskal Herriko unibertsital irakaskuntzan.*
- *Euskara bera ia oraintxe arte erabat baztertua egon da Euskal Herriko Unibertsitateetan. Donostian eta Bilbon oraintxe hasi dira alor horretan zerbait onbartzten, ikasleen eskabideek eta burrukak eraginda.*

Bide honetatik zaila izango da Euskal Unibertsitatearen asmoa aurrera eramatea.